

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจที่สำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษา ก็คือ การสร้างบัณฑิต นักศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา การจัดทำเนติการของสถาบันในอันที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมกับการพัฒนาความเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา จึงเป็นเป้าหมายอันใหญ่ยิ่งของสถาบัน หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า "การพัฒนานักศึกษา" เป็นเป้าประสงค์หลักของการอุดมศึกษา ลีนาเวร์ ชจรศิลป์ (2536) ได้ให้ความหมายของการพัฒนานักศึกษา (Student Development) ว่า หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาพิจารณาได้จาก ปรัชญา ปณิธานและจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา Chickering (1993) ได้อธิบายว่าตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาศึกษาในวิทยาลัย พวกเขาจะเกิดการพัฒนาระดับขึ้นใน 7 ด้าน คือ 1) การพัฒนาสมรรถนะ 2) การพัฒนาอารมณ์ 3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง 4) การพัฒนาการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล 5) การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ 6) การพัฒนาเป้าหมายชีวิต และ 7) การพัฒนาบูรณาการ

เป้าหมายของการพัฒนานักศึกษาดังกล่าวเป็นการพัฒนานักศึกษาทั้งบุคคล เป็นการพัฒนาในระยะวัยรุ่นจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และเป็นรูปแบบการพัฒนาในนักศึกษาที่ได้รับการศึกษาตรวจสอบแล้วว่าเกิดขึ้นได้จริง จึงถือเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่จะจัดสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาระดับอย่างเต็มศักยภาพ Devahastin Na Ayuddhya (1995) กล่าวว่า จะต้องมีการเข้ามามีส่วนร่วมของการบริหาร การบริการนักศึกษา สิ่งแวดล้อม ระบบการเรียนการสอน หลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดสรรในสถาบันอุดมศึกษา และจรินทร์ ธานีรัตน์ (2538) ได้กล่าวว่าบุคลากรสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนานักศึกษานั้น ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง นักแนะแนว ผู้รับผิดชอบในการให้บริการนิสิตนักศึกษาต่าง ๆ และคณาจารย์ทุกคน ผู้ซึ่งมีหน้าที่หลักประการสำคัญ คือ

การสอน การวัดผล และการให้คำปรึกษา วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่เป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางการพยาบาลที่สำคัญของประเทศ อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ จึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาให้นักศึกษาให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

สภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปัจจุบันพบว่า นักศึกษาพยาบาลต้องประสบปัญหานานาประการ อันได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาด้านกิจกรรม (สุจินต์ ยมศรีเคน, 2536) สอดคล้องกับการศึกษาของศิริรัตน์ จันทรแสงรัตน์ (2538) ที่พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด ปัญหาการปรับตัวในด้านต่าง ๆ และที่สำคัญคือปัญหาความยากลำบากต่อการพัฒนาของนักศึกษาเพื่อไปสู่การเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ สมดังปณิธานของสถาบัน โดยในสิ่งที่เห็นได้เด่นชัดคือ การที่นักศึกษาจำนวนไม่น้อยต้องออกจากวิทยาลัยพยาบาลกลางคันระหว่างการศึกษาระดับการศึกษาระดับปริญญา ดันติผลาชีวะ และคณะ (2536) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลออกกลางคัน เฉลี่ยเพิ่มปีละ 5 คน จากสาเหตุที่สำคัญคือไม่ชอบลักษณะงานพยาบาล

กระบวนการผลิตและดำเนินการในการพัฒนานักศึกษาไปสู่เป้าหมายของสถาบัน อาจารย์เป็นผู้ที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษาเป็นอย่างมาก (อรพรรณ ลีอนุญวัชชัย, 2537) สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยพร วิชชาวุธ สมหวัง นิธิยานุวัฒน์ และ ปทีป เมธาคณวุฒิ (2536) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำคัญ ได้แก่ คุณภาพอาจารย์ และการพบปะปรึกษากับอาจารย์ บทบาทของอาจารย์จึงมีความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาด้วย Heidgerken (1965) ได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ บทบาทในการสอน บทบาทการเป็นคณาจารย์ของสถาบันการศึกษา ซึ่งจะมีหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผนการเรียนการสอน เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษาทั้งวิชาการและทั่วไป และบทบาทเฉพาะของตน บทบาทการเป็นที่ปรึกษาของนักศึกษามีความสำคัญและมีอิทธิพลโดยตรงต่อนักศึกษา และอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลก็ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท "อาจารย์ที่ปรึกษา" ด้วย เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด ในตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาล อีกทั้งจะเป็นตัวแทนของวิทยาลัยพยาบาลในการนำนักศึกษา ได้บรรลุเป้าหมายทั้งของตนเองและ

วิทยาลัยพยาบาล จนกระทั่งนักศึกษาสำเร็จการศึกษาออกไป

อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานักศึกษา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530 ; เสริมวิทย์ ศุภเมธี, 2531 ; สำเนาวั ชจรศิลป์, 2533 ; Shane, 1981 cited by Kramer, 1987 ; Winston and others, 1988) ซึ่งจะไม่ใช้เพียงแค่พัฒนาทางด้านวิชาการด้านเดียว ดังที่ McGowan (1989) ได้ให้ทัศนะถึงความสำคัญของการบูรณาการทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของ Chickering ให้เชื่อมโยงกับการให้การปรึกษาแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ด้วย นั่นคือ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา ควรได้มีการนำทฤษฎีนี้มาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาในนักศึกษาทั้งตัวบุคคลอย่างแท้จริง

ปัจจุบันมีนักการศึกษาหลายท่านที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น สำเนาวั ชจรศิลป์ (2534) ได้จำแนกหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาออกเป็นหลายด้าน ได้แก่ หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบริการและพัฒนานักศึกษา และหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านอื่น ๆ ส่วน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2533) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาว่ามีหลายประการ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการปรับตัว การพัฒนาความพร้อมเพื่อเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ด้านการเงิน ด้านวินัย และด้านปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการที่บุคคลจะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ดีนั้น Hardy and Conway (1988) กล่าวว่าปัจจัยหลักเกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ การรับรู้บทบาท และความสามารถที่เพียงพอในการดำรงบทบาทที่ถูกต้องคาดหวัง ซึ่งหากสิ่งเหล่านี้ไม่มีความสอดคล้องกันแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ดำรงบทบาท ทำให้เกิดความเครียดในบทบาทและความกดดันในบทบาท ซึ่งเป็นความรู้สึกถึงการดำรงบทบาทที่มีความยากลำบาก หรือดำรงบทบาทนั้นไม่ได้ อันเป็นผลให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นการที่อาจารย์พยาบาลจะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาได้ดี สิ่งที่สำคัญอันดับแรก คือ ต้องรับรู้ให้ถูกต้องว่าบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลเป็นอย่างไร

การจัดอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขนั้น จะมีการจัดจำนวนนักศึกษาให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาในอัตราส่วนที่แตกต่างกันในแต่ละวิทยาลัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา และอาจารย์พยาบาลเกือบทุกคนจะได้รับมอบหมายให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยรับผิดชอบนักศึกษาของตนเองในทุกด้าน ทั้งการเรียน ความเป็นอยู่ สุขภาพต่าง ๆ เป็นบทบาทที่อาจารย์กระทำได้โดยอิสระ เนื่องจากไม่มีระบบของการประเมินผล

การปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลในด้านนี้ชัดเจนนัก อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จะพบว่ามหาวิทยาลัยพยาบาลจำนวนมากที่มีได้กำหนดบทบาทดังกล่าวไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาจึงเป็นไปตามการรับรู้และเข้าใจของอาจารย์พยาบาลแต่ละคน ซึ่งแตกต่างกันออกไป และวิทยาลัยพยาบาลที่มีการกำหนดบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ ดังเช่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายนาท วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี เมื่อพิจารณาและวิเคราะห์ถึงกิจกรรมตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ส่วนใหญ่แล้วจะพบว่าเป็นกิจกรรมที่ระบุไว้กว้าง ๆ อาจารย์พยาบาลต้องใช้วิจารณญาณของตนเอง ในการพิจารณาว่าขอบเขตของกิจกรรมเหล่านี้อยู่ในระดับไหน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาบางครั้งต้องประสบปัญหาความไม่แน่ใจว่าตนควรจะปฏิบัติหรือไม่

จากที่กล่าวมาข้างต้นเมื่อพิจารณาตามแนวคิดของ Hardy and Conway (1988) จะเห็นว่าอาจารย์พยาบาลย่อมมีโอกาที่จะประสบปัญหา ความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างมากทีเดียว และเนื่องจากบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบทบาทสำคัญที่จะช่วยในการให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางแก่นักศึกษา ให้สามารถใช้ชีวิตทางการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายของสถาบัน ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรได้รับความสนใจ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีนักการศึกษาหลายท่าน ที่ศึกษาในเรื่องนี้ในแง่มุมต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะศึกษาบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาตามการรับรู้และคาดหวังของผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง ของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา อย่างไรก็ตามการศึกษาในลักษณะดังกล่าว ไม่อาจแก้ปัญหา การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาได้ทั้งหมด คงเป็นเพียงแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นเท่านั้น ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา ตามสภาพการณ์ของบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นจริงในสถานการณ์การศึกษา รวมทั้งเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาตามตัวแปรภูมิหลัง เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทนั้นมากที่สุด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาจากสภาพการณ์จริง โดยการวิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในเรื่องนี้และเป็นผู้ปฏิบัติจริง เพื่อการกำหนดบทบาทที่เหมาะสมและเป็น

ไปได้สำหรับวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข แล้วจึงพัฒนาเป็นแบบสอบถาม การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาของอาจารย์พยาบาล ซึ่งผลจากการศึกษาจะทำให้ทราบว่าแท้จริงแล้วอาจารย์พยาบาลมีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทดังกล่าว ได้มากน้อยเพียงใด มีความแตกต่างกันตามภูมิหลังหรือไม่อย่างไร ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นข้อมูลที่จะช่วยแนะแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะยังประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาลทุกคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาของอาจารย์พยาบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงานอาจารย์ที่ปรึกษา ระดับเงินเดือน สถานภาพสมรส วุฒิกการศึกษา

แนวเหตุผล และสมมติฐานการวิจัย

จินตนา ยูนิพันธ์ (2534) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นจะมีการสั่งสมประสบการณ์ชีวิต มีการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา ทำให้ความคิดความรู้สึกต่อตนเองเปลี่ยนแปลง เรียนรู้และแสวงหาวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการของตน เพื่อให้ตนเองรู้สึกมั่นคงและพึงพอใจ เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529) กล่าวว่า การมีประสบการณ์มากจะช่วยพัฒนาความคิด ความคิดในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะเป็นไปด้วยความรอบคอบมากขึ้นทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การมีอายุและประสบการณ์มากขึ้นย่อมทำให้อาจารย์พยาบาลเรียนรู้การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจในนักศึกษา และสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ดีขึ้น

การมีโอกาสเข้าอยู่ในระบบการศึกษาอบรมอันยาวนาน บุคคลย่อมมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ทางวิชาการมาก ย่อมส่งผลถึงการประพฤติปฏิบัติของบุคคลนั้น (สวัสดี โพธิ์วัฒน์, 2524) จากการที่การศึกษาเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ แบบของ ความประพฤติและมรดกทางสังคม รวมทั้งมีบทบาทในการเตรียมบุคคลให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์

ธรรมชาติรอบตัว เข้าใจสังคม พัฒนาความคิด และทัศนคติในการดำรงชีวิต (จินตนา ญนิพันธุ์, 2534) วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมมีผลให้อาจารย์พยาบาล มีการปรับตัวและปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน

สถานภาพสมรส บุคคลที่มีสถานภาพสมรสคู่ จะมีวุฒิภาวะทางอารมณ์มากขึ้น เพราะครอบครัวเป็นแหล่งของความรัก มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (ละออ หุตางกูร, 2528) สามารถพัฒนาความเข้าใจในนักศึกษาและให้ความอบอุ่นแก่นักศึกษา เรียนรู้ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างดี Davis (1951) กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมทำให้มีขวัญ และกำลังใจในการทำงาน กระจือหรือร้อนในการปฏิบัติงาน ให้ความร่วมมือ เต็มใจ ปริมาณงานสูงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จรรยา อ่วมกุล (2528) ที่กล่าวว่า ความพร้อมทั้งในด้านส่วนตัว ความเป็นอยู่ อัตราเงินเดือน รายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้อาจารย์แสดงบทบาท การให้คำปรึกษาแนะนำได้อย่างเต็มที่

จากแนวคิดทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. อาจารย์พยาบาลที่มีอายุแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน
2. อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน
3. อาจารย์พยาบาลที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน
4. อาจารย์พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน
5. อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท-อาจารย์ที่ปรึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาครอบคลุม 9 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านความรู้และสติปัญญาของนักศึกษา ด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านร่างกายของนักศึกษา ด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านสังคมของนักศึกษา ด้านการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษา ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักศึกษา ด้านการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของนักศึกษา ด้านการพัฒนาเป้าหมายชีวิตของนักศึกษา ด้านการพัฒนาบูรณาการของนักศึกษา และด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์พยาบาลซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา มีประสบการณ์การทำงานในบทบาทอาจารย์พยาบาลอย่างน้อย 1 ปี ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยพยาบาล ที่เปิดดำเนินการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีการศึกษา 2538 ซึ่งมีจำนวนวิทยาลัยพยาบาลทั้งหมด 23 แห่ง และมีจำนวนประชากร 760 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภูมิหลัง ซึ่งประกอบด้วย อายุ ประสบการณ์การทำงาน อาจารย์ที่ปรึกษา ระดับเงินเดือน สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง หน้าที่บุคคลพึงกระทำตามตำแหน่งหน้าที่ซึ่งบุคคลได้รับ และหน้าที่ดังกล่าวย่อมมีส่วนผูกพันกับความคาดหวังของผู้ดำรงตำแหน่งและสังคม

อาจารย์พยาบาล หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป ทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอนนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ทั้งภาคทฤษฎีและ/หรือภาคปฏิบัติ ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอย่างน้อย 1 ปี ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย

อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนวทางที่ดีแก่นักศึกษา

บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง หน้าที่ของอาจารย์พยาบาลที่พึงปฏิบัติต่อนักศึกษา ตามขอบเขตและความรับผิดชอบในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา อันส่งผลให้นักศึกษาเกิดการพัฒนานวัตกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งหน้าที่ของอาจารย์ที่ปฏิบัตินั้นสามารถสังเกตและวัดพฤติกรรมออกมาได้ โดยครอบคลุมถึงบทบาทด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านความรู้และสติปัญญาของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านร่างกายของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านสังคมของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาเป้าหมายชีวิตของนักศึกษา บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา และบทบาทด้านสัมพันธภาพกับนักศึกษา

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของอาจารย์พยาบาล เพื่อให้บังเกิดผลดีส่งผลให้นักศึกษาเกิดการพัฒนา โดยเน้นการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความรับผิดชอบในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา 9 ด้าน คือ (ในการวิจัยนี้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา จากการรายงานด้วยตนเองของอาจารย์พยาบาล)

1. บทบาทด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านความรู้และสติปัญญาของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษามีความรู้ เข้าใจ ในเนื้อหาวิชาที่ศึกษาตามหลักสูตรและประสบการณ์ชีวิต การมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา
2. บทบาทด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านร่างกายของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษามีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง สามารถที่จะทำงานประจำวันให้สำเร็จได้ด้วยดี
3. บทบาทด้านการพัฒนาสมรรถนะทางด้านสังคมของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษาปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างมีเหตุมีผล ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้อื่น
4. บทบาทด้านการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษา เข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับสภาวะของ

อารมณ์ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและผลกระทบจากสภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมถูกต้อง

5. บทบาทด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษา มีความเป็นตัวของตัวเอง มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

6. บทบาทด้านการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษา มีแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติหรือแนวคิดของตนเอง สามารถเลือกสรรสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง โดยยึดถือปฏิบัติต่อเนื่องและแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมตามบทบาทของเพศของตนและสังคมวัฒนธรรมไทย

7. บทบาทด้านการพัฒนาเป้าหมายชีวิตของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษา มีความสามารถในการวางแผนและกำหนดรูปแบบของการดำเนินชีวิต เป้าหมายในชีวิตทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และอื่น ๆ เช่น การแต่งงาน สิ่งที่น่าสนใจ สถานะในสังคม

8. บทบาทด้านการพัฒนาบุรณการของนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการช่วยให้นักศึกษา มีอุดมการณ์ ค่านิยม มีความคิดความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตนเอง รวมทั้งแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

9. บทบาทด้านสัมพันธ์ภาพกับนักศึกษา หมายถึง การกระทำของอาจารย์ที่ปรึกษาที่พึงปฏิบัติต่อนักศึกษา เกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์กับนักศึกษา ครอบคลุมถึงพฤติกรรมในด้านการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีความอบอุ่นและเป็นกันเองอย่างสม่ำเสมอ และมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย

ภูมิหลัง หมายถึง อายุ ประสบการณ์การทำงานอาจารย์ที่ปรึกษา ระดับเงินเดือน สถานภาพสมรส วุฒิกการศึกษา ของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

อายุ หมายถึง จำนวนปีตามปฏิทินของอายุขณะที่กำลังปฏิบัติงาน แบ่งเป็นช่วงอายุ 3 ช่วงคือ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป โดยเศษของเดือน 6 เดือนขึ้นไป จะคิดเป็นปีถัดไป

ประสบการณ์การทำงานอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง จำนวนปีของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา คิดเป็นจำนวนปี 3 ช่วง คือ 1-5 ปี 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป โดยเศษของเดือน 6 เดือนขึ้นไป จะคิดเป็นปีถัดไป

ระดับเงินเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนของอาจารย์พยาบาลจากการปฏิบัติงานในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ 5,000-7,999 บาท 8,000-10,999 บาท และ 11,000 บาทขึ้นไป

สถานภาพสมรส หมายถึง ตำแหน่งของอาจารย์พยาบาลที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกในครอบครัว โดยพิจารณาจากการมีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบที่สังคมยอมรับ แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ สถานภาพสมรสคู่ และสถานภาพสมรสไม่คู่ (โสด, หม้าย, หย่า)

วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดในขณะที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับคือ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารการศึกษายาบาล และอาจารย์พยาบาลในอันที่จะเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา นักศึกษา ให้บรรลุถึงศักยภาพทุก ๆ ด้าน

2. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยด้านงานแนะแนวและให้คำปรึกษากับบทบาทของ อาจารย์พยาบาล ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ได้กับนักศึกษายาบาลในประเทศไทย